

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
_____ / Вовканич І.І./
« ____ » _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Дискусійні питання всесвітньої історії»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія та археологія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Дискусійні питання всесвітньої історії» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 гуманітарні науки спеціальності 032 історія та археологія освітньої програми «Історія та археологія»

Розробник: д.іст.н., проф., проф. кафедри модерної історії України та зарубіжних країн
Жулканич Н.М.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ»
Протокол № 6 від 30 січня 2020 року

Завідувач кафедри модерної історії України
та зарубіжних країн
доцент Шніцер І.О. (_____)
(підпис)

«__» _____ 2020 року

Схвалено науково-методичною комісією **факультету історії та міжнародних відносин**
протокол № 5 від « 26 » лютого 2020 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Мишко С.

© _____, 2020 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

II семестр

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів –	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента –	16	
	Лекції:	
	20	2
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю:	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	48	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Дискусійні питання всесвітньої історії» є засвоєння аспірантами різних наукових трактувань та вироблення ґрунтовної власної точки зору з приводу окремих суперечливих питань з світової історії у сфері політики, економіки, соціуму та культури.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Дискусійні питання всесвітньої історії» є розгляд, аналіз аспірантами окремих аспектів історичного процесу в світі, щодо яких вчені-історики не мають однозначно сформованого погляду. Вивчення курсу «Дискусійні питання всесвітньої історії» значною мірою сприятиме формуванню загальноісторичної, дослідницької культури аспірантів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких фахових компетентностей:

- здатність до оволодіння поглибленими знаннями з дискусійних питань світової історії, зокрема розуміння загальних закономірностей історичного розвитку; складних та

суперечливих явищ, процесів в історії суспільно-політичного та культурного життя окремих народів у взаємозв'язку із історією світової цивілізації; оволодіння комплексним, системним, проблемно-історичним підходами та методами дослідження, термінологією з вивчення дискусійних питань світової історії (ФК – 1).

- здатність виявляти, формулювати малодосліджені питання світової історії; здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію для вивчення дискусійних питань світової історії (ФК – 2).
- здатність на основі отриманої на лекційних заняттях інформації та особисто підібраних джерел й літератури, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі історії (ФК – 3).
- здатність ведення наукових дискусій, володіння літературним мовленням в процесі викладу власної думки й презентації результатів навчальної та дослідницької діяльності (ФК – 4).
- здатність планувати й організовувати навчальну й науково-дослідницьку діяльність у галузі історії (ФК – 5).
- здатність самостійно виконувати повний цикл підбору джерел та наукової літератури для вивчення програмних тем (ФК – 6).
- здатність дотримуватись правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності (ФК – 7).
- здатність саморозвиватися, підвищувати рівень власної професійної компетентності та розвивати необхідні професійно значущі якості науковця й викладача (ФК – 8).
- здатність здійснювати наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері історії та археології у науково-дослідних установах та закладах освіти різних типів (ФК – 9).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Дискусійні питання всесвітньої історії» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК. 02 Теорія та методологія класичної та сучасної філософії

ОК.03 Презентація наукових результатів, створення об'єктів інтелектуальної власності та управління науковими проектами

ОК. 05 Сучасні інформаційні технології

ВК.02.04. Актуальні проблеми міжнародних відносин в Центрально-Східній Європі

ВК.03.01.Сучасні теорії та методи історичних наук в Україні та світі

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дискусійні питання всесвітньої історії» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН

Опанувати методологію проведення наукових досліджень в області історії, знання сучасних вітчизняних і зарубіжних досягнень в історичній та науці. Оперувати інформацією тем, запропонованих до вивчення з курсу «Дискусійні питання всесвітньої історії»	ПРН1
Проектувати критичний підхід до аналізу, оцінки і синтезу нових ідей в галузі історії, переосмислювати наявні та створювати нові цілісні знання	ПРН 2
Володіти поглибленими знаннями в галузі історії та археології, масштаб яких є достатнім для успішної організації та проведення наукових дослідження з історичної та археологічної проблематики. Опанувати основні філософські категорії та історичні поняття, що застосовуються в процесі вивчення тем курсу «Дискусійні питання всесвітньої історії»	ПРН 3
Вміти застосовувати навички пошуку та підбору джерел й літератури з означених питань, аналізувати та критично оцінювати інформацію з різних джерел та фахової літератури. Вміти інтерпретувати історичні факти, враховуючи історичну ситуацію та пояснити за допомогою цивілізаційного методу особливості історичного розвитку світу	ПРН 4
Вміння використовувати знання спеціальних історичних дисциплін при характеристиці історичних фактів, застосовувати їх для здійснення досліджень та презентації навчальних й наукових результатів із застосуванням сучасних інформаційних технологій	ПРН 7
Здатність ініціювати оригінальні науково-дослідницькі проекти, усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.	ПРН 8
Вміти ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях.	ПРН 10
Уміння провадити наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері історії та археології у науково-дослідних установах та закладах освіти різних типів	ПРН 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Методи контролю

Концепція організації навчального процесу в Ужгородському національному університеті розроблена на основі «Тимчасового положення МОН України про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців».

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента й аспіранта під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента й аспіранта на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент чи аспірант жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів чи аспірантів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента чи аспіранта за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Підсумковий (семестровий) контроль

Система передбачає обов'язковий семестровий залік чи іспит для всіх аспірантів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Три теоретичні питання. Виконання завдання потребує повної аналітичної і змістовної відповіді, кожне питання оцінюється від 0 до 33-34 балів.

33-34 балів отримують аспіранти, які ґрунтовно, в повній мірі розкрили теоретичне питання, з використанням інформації з додаткових, а не лише обов'язкових джерел інформації. 23-32 отримують аспіранти, які не в повній мірі розкрили теоретичне питання, допустили деякі неточності. Без використання на достатньому рівні обов'язкової літератури. 37-40 балів отримують аспіранти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не в повній мірі, допустили незначні помилки. 22-31 балів отримують аспіранти, які правильно визначили сутність питання, розкрили його частково і допустили окремі помилки, які не впливають на загальне розуміння питання. 21-12 балів отримують аспіранти, які правильно визначили

сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми. 0-11 балів отримують аспіранти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни (II семестр)

Тема 1. До питання про дискусійність історичних подій світового виміру

Загальне поняття “дискусії.” Роль дискусій в процесі історичного дослідження. Інтерпретація історії як засіб маніпулятивного впливу на особистість і суспільство. Можливості створення спільних історичних концепцій порубіжних країн. Достовірність, цілісність та доступність неоднозначних джерел дослідження дискусійних питань світової історії. Загальний огляд основних дискусійних питань історичного розвитку світу.

Тема 2. Поняття та структура історичної пам'яті

Історична пам'ять як чинник формування ідентичності. Структура історичної пам'яті. Місце і роль феномену історичної пам'яті в системі суспільних світових цінностей. Виклики національній політиці пам'яті в часи «гібридної війни». Напрями діяльності Українського інституту національної пам'яті. «Війна за війну» 2005–2010 рр. Стратегії політики пам'яті про події 1930-х - 1950-х років у Центральній та Східній Європі. Історична наука як чинник консолідації суспільства (світовий досвід).

Тема 3. Сутність та ознаки «гібридної війни»

Поняття «Гібридна війна» в міжнародному праві. Гібридна війна, як форма сучасного міжнародного конфлікту. Трансформація методів ведення інформаційних війн в сучасний історичний період. Основні ознаки «Гібридної війни». Сутність «гібридної війни» Росії проти України. Інтерпретації історії у політиці Російської Федерації як загроза національній безпеці України. Гібридні війни у зовнішній політиці США і НАТО.

Тема 4. Локальні війни та збройні конфлікти сучасності

Сутність понять «воєнний конфлікт», «збройний конфлікт», «локальна війна», «регіональна війна». Теорія виникнення військових конфліктів та воєн. Основні загальні функції міжнародного конфлікту за Льюїсом Козером. Протистояння Саудівської Аравії та Ємену. Збройний конфлікт в Афганістані: причини, хід. Напруженість у відносинах між США і Китаєм. Інтереси Російської Федерації та Туреччини в Сирії. Протистояння США та Ірану. Поточна ситуація на Сході України – збройний конфлікт, війна, антитерористична операція?

Тема 5. Процеси «декомунізації» в Європі та Україні, зокрема

«Декомунізація» чи «дерадянізація»? Досвід «декомунізації» в країнах Центрально-Східної Європи, Балкан, Балтії. Основні заходи з декомунізації в Чехії (з 1991 р.). Законодавча база декомунізації в Україні. Етапи топонімічної декомунізації. Підсумки декомунізації в Європі та Україні.

Тема 6. Світове українство: перспективи взаємодії з Українською державою

Основні етапи української еміграції: причини та особливості. Основні напрями співпраці співпраці зі світовим українством. Задоволення мовно-культурних та освітніх потреб світового українства. Трудові мігранти як важлива складова світового українства. Залучення української діаспори до розвитку України.

Тема 7. Еволюція феміністичного руху

Феміністичний рух в сучасному суспільстві. Різновиди та міфи сучасного фемінізму. Три хвилі фемінізму. Гендерна політика в СРСР. Жінки в громадському житті. Сучасний жіночий/феміністичний рух в Україні: реалії та перспективи.

6.2. Структура навчальної дисципліни

	Назва теми	Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	До питання про дискусійність історичних подій світового виміру	4	2	
2	Поняття та структура історичної пам'яті	2	4	
3	Сутність та ознаки «гібридної війни»	2	2	
4	Локальні війни та збройні конфлікти сучасності	2	4	
5	Процеси «декомунізації» в Європі та Україні, зокрема	4	4	
6	Світове українство: перспективи взаємодії з Українською державою	2	2	
7	Еволюція феміністичного руху	4	4	
Всього		20	22	

Самостійна робота

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом на самостійну роботу виділено **48 год. у другому семестрі.**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становище українських земель у міжвоєнний період	8	
2	Дискусійні питання підготовки та перебігу II світової війни	8	
3	Створення ядерної зброї	8	
4	Геронтократія в СРСР та Україна	6	
5	Без'ядерний статус Україні та міжнародні гарантії безпеки	4	
6	Міжнародні конфлікти у світі та на теренах колишнього Радянського Союзу	8	
7	Проблеми ядерної безпеки сучасного світу та України	6	
	Разом	48	

6.4. Індивідуальні завдання

На індивідуальну роботу виноситься ґрунтовне вивчення одного джерела і однієї монографії із вказаних у матеріалах до семінарських занять, підготовка реферату.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор, комп'ютер.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Бабін Б. В. Статус корінних народів у сучасному міжнародному праві : наукова доповідь. – К. : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2014. – 37 с.
- Декларація ООН про права корінних народів від 13 вересня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156.
- Зашкільняк Л. Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти // Україна Модерна. – К.-Л.: Критика, 2005. - №9. – С. 7-14.
- Карауц А. Трансформація концепції партнерств НАТО: кооперативний підхід до безпеки // Вісник центру міжнародної безпеки. – 2012. – N1–2 (25– 26).
- Кіссе А.І. Етнічний конфлікт: теорія і практика управління. Політологічний аналіз: Монографія / А.І. Кіссе. – К.: Логос, 2006. – 380 с.
- Кобченко К. Декомунізація в Україні: постколоніальний контекст // Українознавчий альманах.- Випуск 19.- 2018. – С. 66 – 70.
- Ковальчук О., Потапюк Л. Причини та передумови виникнення жіночого руху в Україні на прикладі жіночих товариств (друга половина XIX – початок XX ст.)//Людознавчі студії. Серія «Педагогіка». – Випуск 5 (37). 2017. – С. 60 – 70.
- Куравська Н. Гендерні стереотипи як джерело гендерної дискримінації та сексизму//Збірник наукових праць ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
- Локальні війни та збройні конфлікти другої половини XX століття: Історико-філософ. аспект: монографія / О.І. Гуржій, С.П. Мосов, В.Д. Макаров та ін. – К.: Т-во Знання

України, 2006. – 356 с.

- Магда Є.М. Гібридна війна: сутність та структура феномену // Міжнародні відносини. Політичні науки - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article.
- Мазука Л.І. Українська держава та світове українство: актуальні питання, потенціал та перспективи взаємодії //Стратегічні пріоритети - 2014. - № 2. - С. 180 - 184.
- Намонюк Ч., Гумен Т. Роль діаспори у формуванні позитивного іміджу України //Міжнародні відносини. № 1-2 (47-48). – 2018. – С. 24-26.
- Під без'ядерною парасолькою: Україна та її ядерні можливості – ілюзії і реальність - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/article.php?news_id=19
- Поліщук К. Чинники конфліктогенності та передумови виникнення та ескалації конфліктів на пострадянському просторі у 90-х роках ХХ століття.// Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. - 2015. - Випуск 37. Частина 3. - С. 100–107.
- Попок А.А. Закордонне українство як об'єкт державної політики. Монографія. – К.: Альтепрес, 2007 – 227 с.
- Потехін О. Глобалізація безпеки / О. Потехін, І. Тодоров. – Донецьк: Ноулідж, 2011. – 246 с.
- Системная история международных отношений в четырех томах. 1918–2003 / отв. ред. А. В. Богатуров. – М. : Культурная революция, 2004. – Т. 4: Документы. 1945–2003. – 598 с.
- Смоляр Л. Жіночий рух України як чинник гендерної рівноваги та гендерної демократії в українському соціумі [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://party.civicua.org/women/zhruh.htm>.
- Соколовский С. В. Коренные народы: от политики стратегического эссенциализма к принципу социальной справедливости // Этнографическое обозрение. – 2008. – N 4. – С. 60–76.
- Таран Я. А. Українська діаспора в сучасній класифікації// Зовнішні справи. 2019. – N 7–8. - С. 56–58.
- Тенденції розвитку форм боротьби в сучасних локальних війнах і збройних конфліктах: монографія / П.П. Ткачук, С.П. Мосов, О.П. Красюк та ін.; за ред. к.і.н. Г.П. Воробйова. – Львів: НАСВ, 2015. – 90 с.
- Торош С.О. Правові механізми врегулювання міжнаціональних конфліктів: поняття та феномен // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – N 2(10) – С. 3-13.
- Хітрова Т. «Декомунізація» як риторичний дискурс та джерело формування амбівалентних смислів у сучасному інформаційному просторі України// Образ. – Випуск 3 (18). – 2015. – С. 60- 67.
- Цивілізаційні дискурси світової та української історіографії / За наук. ред. О. О. Салати. Київський університет ім. Б. Грінченка. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2017.
- Четверта хвиля еміграції: регіональні особливості / Ін-т досліджень діаспори. – К.:Геопринт, 2007. – 40 с.
- Чорна О. Топ–10 порушень прав жінок в Україні: Гарячі факти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://humanrights>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)